

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Протокол №7 від 10.06.2025р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЛІСОРозВЕДЕННЯ»**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство

Освітня програма Садово-паркове господарство

ННІ Лісового і садово-паркового господарства

Розробник: Іванюк І.В., доцент кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій, кандидат с.-г. наук, доцент

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Основи лісорозведення

Дисципліна «Основи лісорозведення» передбачає ознайомлення студентів із методами штучного відновлення лісових насаджень, а тому **головна мета** її вивчення полягає в опрацюванні студентами сучасних технологій з лісорозведення, які урахували б регіональні та лісотипологічні умови зростання деревних рослин, а **головні задачі** спрямовані на формування умінь з: проектування та втілення у лісокультурне виробництво заходів, що стосуються відновлення лісів; створення насаджень рекреаційного та захисного призначення; реконструкції лісових насаджень із залученням лісокультурних методів; вибору оптимальних схем змішування і агротехніки вирощування лісових насаджень залежно від умов місцезростання; виявлення чинників, які впливають на біологічну стійкість та продуктивність лісових насаджень; агротехнічних заходів стосовно вирощування лісових насаджень; правил та критеріїв оцінювання якості лісових насаджень. Вирішувати багато інших задач, пов'язаних із створенням та вирощуванням лісових культурфітоценозів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<u>Бакалавр</u>	
Спеціальність	<u>206 Садово-паркове господарство</u>	
Освітня програма	<u>Садово-паркове господарство</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	— (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	7	8
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні заняття	— год.	— год.
Самостійна робота	75 год.	108
Індивідуальні завдання	— год.	— год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета - дисципліна «Основи лісорозведення» - це наука про штучне відновлення лісових ресурсів.

Враховуючи, що більшість фахівців садово-паркового господарства у своїй повсякденній діяльності мають справу із штучним поновленням лісів головна мета вивчення дисципліни полягає в опрацюванні студентами сучасних технологій лісорозведення з урахуванням регіональних та лісотипологічних умов місцезростання.

Завдання спрямовані на формування у студентів комплексу науковообґрунтованих знань, які забезпечували б створення у культурфітоценозах оптимального екологічного середовища упродовж усього терміну їх вирощування й передбачають опанування студентами наступних фахових видів діяльності: проектування та втілення у виробництво заходів, що стосуються відновлення лісів; створення декоративних насаджень рекреаційного та захисного призначення; реконструкції лісових насаджень лісокультурними методами; вибору оптимальних схем змішування і агротехніки вирощування лісових насаджень залежно від умов місцезростання; виявлення чинників, які впливають на біологічну стійкість та продуктивність лісових деревостанів; правил та критеріїв оцінювання якості лісових насаджень. Вирішувати багато інших завдань, пов'язаних із створенням та вирощуванням лісових насаджень найрізноманітнішого цільового призначення. Таким чином, у циклі фахових дисциплін, які вивчаються при опануванні спеціальності 206 «Основи лісорозведення» займають одне із провідних місць.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні принципи поєднання деревних рослин в культурфітоценозах;
- агротехніку створення та вирощування біологічно-стійких декоративних насаджень;
- особливості технології лісорозведення на міських та приміських земельних площах.

вміти:

- застосовувати набуті знання для поліпшення видового складу, декоративності та біологічної стійкості лісових насаджень штучного походження.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).

ФК 2. Здатність розмножувати та вирощувати посадковий матеріал декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

ФК 3. Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.

ФК 5. Здатність застосовувати інженерно-технічне обладнання на об'єктах садово-паркового господарства.

ФК 6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.

ФК 7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.

ФК 9. Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.

ФК 10. Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуде певні *програмні результати навчання (ПРН)*, а саме:

ПРН 4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.

ПРН 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.

ПРН 6. Розуміти та застосовувати законодавчі акти, нормативнодовідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення садово-паркового господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства.

ПРН 8. Уміти кваліфіковано застосовувати технології вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Основи лісорозведення» для базової денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назва тем	кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Модуль 1. Основні принципи, що обумовлюють створення та вирощування лісових культур</i>									
Тема 1. Основи лісорозведення – спеціальна дисципліна садово-паркового господарства	1	6	2	-	4	11	1	-	10
Тема 2. Основні положення та принципи лісорозведення	2-4	20	6	2	12	17	1	1	15
Тема 3. Проектування заходів з лісорозведення	5	10	2	2	6	17	1	1	15
Тема 4. Особливості технології створення лісових насаджень	6-9	32	8	4	20	16	1		15
Разом за змістовим модулем 1		68	18	8	42	61	4	2	55
<i>Модуль 2. Агротехнологічні особливості створення та вирощування лісових культур</i>									
Тема 1. Агротехнічні догляди за лісовими насадженнями	10	9	2	-	7	11	-	1	10
Тема 2. Оцінка якості лісових культур	11-12	11	2	2	7	16	-	1	15
Тема 3. Особливості проектування та створення зелених насаджень в містах та населених пунктах	13	12	4	2	6	12	1	1	10
Тема 4. Особливості створення ландшафтних культур	14	11	2	2	7	12	1	1	10
Тема 5. Організація робіт та охорона праці при лісорозведенні	15	9	2	1	6	8	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2		52	12	7	33	59	2	4	53
Усього годин		120	30	15	75	120	6	6	108

3. Теми лекцій

№ пп.	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи лісорозведення – спеціальна дисципліна садово-паркового господарства	2
2.	Основні положення та принципи лісорозведення	6
3.	Проектування заходів з лісорозведення	2
4.	Особливості технології створення лісових насаджень	8
5.	Агротехнічні догляди за лісовими насадженнями	2
6.	Оцінка якості лісових культур	2
7.	Особливості проектування та створення зелених насаджень в містах та населених пунктах	4
8.	Особливості створення ландшафтних культур	2
9.	Організація робіт та охорона праці при лісорозведенні	2

4. Теми практичних занять

№ пп.	Назва теми	Кількість годин
1	Лісокультурне районування України	2
2	Встановлення типів лісових насаджень залежно від ТЛУ та категорії площ	2
3	Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення зруба	2
4	Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення пустиря	2
5	Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення пісків	2
6	Розрахунок кошторису прямих витрат на лісорозведення	2
7	Складання проекту на заліснення земельної ділянки	2
8	Охорона праці і техніка безпеки на лісокультурних роботах	1
	Усього:	15

5. Теми самостійної роботи

№ пп.	Назва теми	Кількість годин
1	Лісокультурне районування України	6
2	Встановлення типів лісових насаджень залежно від ТЛУ та категорії площ	8
3	Системи основного обробітку ґрунту на площах під лісорозведення	8
4	Агротехнічні заходи заліснення зрубів	8
5	Агротехнічні заходи заліснення пустирів	8
6	Агротехнічні заходи заліснення пісків	8
7	Агротехнічні заходи створення лісових насаджень у містах та зелених зонах міста.	8
8	Агротехнічні заходи реконструкції лісостанів.	8
9	Розрахунок кошторису прямих витрат на лісорозведення	4
10	Складання проекту на заліснення земельної ділянки	6
11	Охорона праці і техніка безпеки на лісокультурних роботах	3
	Усього:	75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- модульні тести;
- захист практичних робіт;
- самооцінювання;
- . екзамен

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Основні принципи, що обумовлюють створення та вирощування лісових культур		
Відвідування лекцій 1 модуля з активною участю у заняттях	ПРН 4, 5, 6, 7, 8. Знати основні принципи з лісорозведення, види взаємовпливу деревних рослин у культурфітоценозах, типи лісових культур залежно від ТЛУ. Знати поняття про земельний фонд для лісокультурних цілей. Вміти складати проекти лісових культу на створення насаджень різного цільового призначення. Знати агротехнологічні прийоми створення та вирощування лісових насаджень із залученням різних видів садивного матеріалу. Вміти: підбирати відповідні агротехнологічні прийоми створення лісових насаджень різного цільового призначення	5
Лісокультурне районування України		5
Встановлення типів лісових насаджень залежно від ТЛУ та категорії площ		10
Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення зруба		10
Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення пустиря		10
Самостійна робота 1		10
Модульна контрольна робота 1.		50
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Агротехнологічні особливості створення та вирощування лісових культур		
Відвідування лекцій 2 модуля з активною участю у заняттях	ПРН 5, 6, 7, 8. Знати способи, терміни та повторюваність агротехнологічних доглядів, що застосовуються у зелених насадженнях у період їх індивідуального росту. Знати чинні методи оцінювання якості лісових культу на різних етапах їх вирощування. Вміти здійснювати оцінювання якості виконання лісокультурних робіт та лісових культур, а також здійснювати їх інвентаризацію. Знати методи створення зелених насаджень в урболандшафтах та зелених зонах населених пунктів, а також лісокультурні методи реконструкції молодняків та створення лісових насаджень під наметом лісу. Знати методи організації лісокультурних робіт та вимоги з охорони праці й техніки безпеки до них	5
Розробка розрахунково-технологічної карти на заліснення пісків		10
Розрахунок кошторису прямих витрат на лісорозведення		10
Складання проекту на заліснення земельної ділянки		10
Охорона праці і техніка безпеки на лісокультурних роботах		5
Самостійна робота 2		10
Модульна контрольна робота 2.		50
Всього за модулем 2		
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90–100	відмінно
74–89	добре
60–73	задовільно
0–59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування лекційних і лабораторних занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn): <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=234>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

Рекомендовані джерела інформації

1. Лісові культури : підручник / М. І. Гордієнко, М. М. Гузь, Ю. М. Дебринюк, В. М. Маурер. Львів : Камула, 2005. 608 с.
2. Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. Лісові культури : підручник. Київ : Сільгоспосвіта, 1995. 328 с.
3. Лісові культури : підручник для вищих навч. закладів / М. І. Гордієнко, А. В. Фесюк, В. М. Маурер, Н. М. Гордієнко. Київ : Віпол, 1995. 344 с.
4. Іванюк І.В., Кайдик О.Ю., Пінчук А.П., Маурер В.М. Основи лісорозведення. Методичні вказівки до виконання практичних робіт для студентів ОС "Бакалавр", які навчаються за спеціальністю 206 "Садово-паркове господарство". Київ : РВВ НУБіП України, 2022. 74 с.
5. Бровко Ф.М., Таран Н.Ю., Бровко О.Ф., Войцехівська О.В. Лісовідновлення та лісорозведення. Практикум. Навчальний посібник для студентів ОР «Бакалавр», які навчаються за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 96 с.

6. Вакулюк П.Г., Самоплавський В.І. Лісовідновлення та лісорозведення в рівнинних районах України. Фастів: Поліфаст, 1998. 507 с.
7. Бондаренко В.Д., Фурдичко О.І. Узлісся. Львів: Астерск, 1993. 64 с.
8. Методические рекомендации по совершенствованию технологии и организации труда на работах по созданию лесных культур. К.: УкрНИИИТИ, 1983. 102 с.
9. ДСТУ 2980-95. Лісові культури. Терміни та визначення. К.: Держстандарт України, 1995. 64 с.
10. Правила відтворення лісів : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1.03.2007 р. № 303. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-п>.
11. Культури сосни звичайної в Україні / Гордієнко М. І., Шлапак В. П., Гойчук А. Ф. та ін. Київ : ІАЕ УААН. 2002. 872 с.
12. База даних журналів, книг, довідкових матеріалів : веб-сайт. URL: <http://www.springerlink.com/home/main.mpx>
13. Державне агенство лісових ресурсів України : веб-сайт. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/>
14. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
15. Правила відтворення лісів : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1.03.2007 р. № 303. : веб-сайт. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-п>